

4. Βιώνουμε, μαθαίνουμε και εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού

Τα παιδιά δεν πρέπει μόνο να γνωρίζουν τα δικαιώματα που έχουν, αλλά θα πρέπει, επίσης, να μάθουν να τα εκτιμούν και να τα χρησιμοποιούν. Για να επιτευχθεί αυτό, το σχολείο πρέπει να προσφέρει ένα πλαίσιο το οποίο θα επιτρέπει στους μαθητές ένα ευρύ φάσμα μαθησιακών εμπειριών και βιωμάτων στην εκπαίδευση για τα δικαιώματα του παιδιού. Σε σχέση με τις τρεις βασικές κατηγορίες της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη (EDC), αυτές μπορούν περιληπτικά να είναι οι ακόλουθες:

Βιώνουμε τα δικαιώματα του παιδιού (μάθηση μέσω): Οι μαθητές βιώνουν τα δικαιώματα του παιδιού ως αρχές που διέπουν την τάξη και τη σχολική κοινότητα, και έτσι έχουν ένα άμεσο αντίκτυπο σε αυτά. Η κατηγορία αυτή έχει να κάνει με την ανάπτυξη στάσεων, αξιών και δεξιοτήτων.

Μαθαίνουμε τα δικαιώματα του παιδιού (μάθηση περι): Οι μαθητές γνωρίζουν και κατανοούν τι δικαιώματα έχουν. Κρίσιμο στοιχείο της διαδικασίας αυτής, όπου η γνώση και η κατανόηση βρίσκονται στο επίκεντρο, είναι η στοχευμένη και προσεχτικά σχεδιασμένη διδασκαλία από τον/την εκπαιδευτικό.

Εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού (μάθηση για): Τα παιδιά ενθαρρύνονται να σέβονται και να κάνουν χρήση των δικαιωμάτων τους στην τάξη και το σχολείο. Με αυτό τον τρόπο, εκπαιδεύονται για τον μελλοντικό τους ρόλο ως ενημερωμένοι και ενεργοί πολίτες σε μια δημοκρατική κοινότητα (συμμετοχή, τόσο στο σχολείο, όσο και στην ενήλικη ζωή).

Η μάθηση στο πνεύμα των δικαιωμάτων του παιδιού και των ανθρώπινων δικαιωμάτων (“μέσω”) και η μάθηση για το πώς να συμμετέχουμε σε μια δημοκρατική κοινότητα (“για”) είναι μια δέσμευση για ολόκληρη τη σχολική κοινότητα. Όλοι οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές πρέπει να παίζουν τον ρόλο τους, όπως οφείλουν και οι μαθητές και οι γονείς τους.

Αυτές οι τρεις διαστάσεις της μάθησης στην EDC υποστηρίζουν και συμπληρώνουν η μία την άλλη. Σε αυτό το εγχειρίδιο, περιγράφονται και παρουσιάζονται ευκαιρίες για την εισαγωγή και εφαρμογή κατάλληλων μαθησιακών διαδικασιών. Πιο συγκεκριμένα, το να «βιώσουμε τα δικαιώματα του παιδιού» προϋποθέτει μια προσεχτική επιλογή διδακτικών μεθόδων που επιτρέπουν στους μαθητές να βιώσουν το σχολείο σαν μια μικρο-κοινότητα, η οποία διέπεται από τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του παιδιού. Για να επιτευχθεί αυτό, τα παιδιά πρέπει να αισθάνονται πως είναι σεβαστά ως άτομα, και πως η γνώμη τους ακούγεται και λαμβάνεται υπόψη σε συζητήσεις ή στη λήψη αποφάσεων. Η εμπειρία των παιδιών και των νέων πρέπει να γίνεται αντικείμενο αναστοχασμού, καθώς είναι αυτό ακριβώς το σημείο που συνδέει την πραγματική τους εμπειρία ζωής με τη γνώση και την κατανόηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα του παιδιού.

Το να βιώσουν, να μάθουν και να εφαρμόσουν οι μαθητές τα δικαιώματα του παιδιού και τα ανθρώπινα δικαιώματα – να λάβουν μέρος, δηλαδή, σε μια δημοκρατική κοινότητα - στο παραδειγματικό πλαίσιο ενός σχολείου είναι, αναμφίβολα, μια απαιτητική δουλειά για ολόκληρη τη σχολική κοινότητα. Όχι μόνο οι εκπαιδευτικοί και η διοίκηση του σχολείου, αλλά οι μαθητές και οι γονείς τους, πρέπει επίσης να παίζουν τον ρόλο τους για να πραγματοποιηθεί αυτό με επιτυχία. Ένα βασικό συστατικό σε αυτή τη διαδικασία είναι η αρχή της συμμετοχής. Με αυτό τον τρόπο, πολλές μορφές συμμετοχής που ήδη εφαρμόζονται στις τάξεις και τις σχολικές κοινότητες γίνονται μέρος της εκπαίδευσης για τα δικαιώματα του παιδιού.

Διάφορες μορφές συμμετοχής

Η συμμετοχή μπορεί να έχει διάφορες μορφές. Μπορεί να ξεκινήσει στην τάξη ή τη σχολική κοινότητα, και να επεκταθεί στην ευρύτερη κοινωνία, πέρα από το σχολείο:

1. Να ενημερώνεται κάποιος σχετικά με επίκαιρα ερωτήματα και θέματα ηγεσίας
2. Να γράφει σχετικά με επίκαιρα ερωτήματα και θέματα ηγεσίας
3. Να συζητάει σχετικά με επίκαιρα ερωτήματα
4. Να υποστηρίζει συγκεκριμένους σκοπούς μέσα σε μια κοινότητα
5. Να ιδρύσει μια ομάδα πίεσης (ή πολιτικό κόμμα), ή να συμμετέχει σε οργανώσεις βάσης
6. Να συμμετέχει σε συναντήσεις μιας ομάδας πίεσης
7. Να ηγηθεί μιας Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης
8. Να ψηφίζει στις εκλογές
9. Να υποστηρίζει υποψήφιους σε προεκλογικές εκστρατείες
10. Να θέτει υποψηφιότητα στις εκλογές, και να αναλαμβάνει τα καθήκοντά του μετά τις εκλογές
11. Να πληρώνει φόρους
12. Να συμμετέχει σε οργανωμένες ομάδες προώθησης συμφερόντων
13. Να υπηρετεί τη στρατιωτική του θητεία
14. Να χρησιμοποιεί τις νομικές οδούς, π.χ. επαφές με κυβερνητικούς αξιωματούχους, προσφυγή στα δικαστήρια, κ.λπ.

5. Διδακτική προσέγγιση: μαθαίνουμε μέσα από το παράδειγμα

Αυτό το εγχειρίδιο υιοθετεί την κλασσική επαγωγική προσέγγιση της διδασκαλίας μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα. Μέσα από τη μελέτη ή την εμπειρία ενός ή μερικών παραδειγμάτων, οι μαθητές μπορούν να κατανοήσουν μια γενική, αφηρημένη αρχή ή αντίληψη. Αυτό το εγχειρίδιο παρουσιάζει τα τρία βήματα που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους οι εκπαιδευτικοί όταν διδάσκουν μέσα από παραδείγματα:

1. Την προσεκτική επιλογή ενός ή περισσότερων κατάλληλων παραδειγμάτων, και του καλύτερου μέσου και μεθόδου για την παρουσίασή τους.
2. Τη δημιουργία μιας προσεκτικά καθοδηγούμενης φάσης συζήτησης και αναστοχασμού, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μαθητές – χρησιμοποιώντας ένα δεδομένο παράδειγμα – αναπτύσσουν τόσο τις γενικές γνώσεις τους πάνω σε ένα ζήτημα, όσο και τις βασικές του έννοιες. Στη φάση της συζήτησης και του αναστοχασμού, οι μαθητές αναπτύσσουν τη γενική κατανόηση και αντιλαμβάνονται τις βασικές έννοιες που παρουσιάστηκαν στο παράδειγμα.
3. Τη δημιουργία κατάλληλων ευκαιριών για να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές τις νεοαποκτηθείσες γνώσεις και κατηγορίες εφαρμόζοντάς τες σε καινούργια πλαίσια (μεταφορά γνώσης).

Για την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού στην εκτέλεση του βήματος 2, χρησιμοποιείται ένας πίνακας σε όλες τις ενότητες. Απευθύνεται στις τρεις διαστάσεις της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα που είναι σημαντικές για την ενότητα που περιγράφεται. Προτείνονται βασικές ερωτήσεις για να καθοδηγήσουν τον αναστοχασμό των μαθητών στην τάξη. Αυτή η προσπάθεια αναστοχασμού από τους μαθητές είναι σημαντική, καθώς οι μαθησιακοί στόχοι δεν θα πρέπει να μένουν στο πίσω μέρος του μυαλού των εκπαιδευτικών ή των μαθητών, αλλά πρέπει να εκφράζονται από τους μαθητές με δικά τους λόγια, ως κάτι που έχουν κατανοήσει, βιώσει, εκπαιδευτεί σε αυτό ή επιθυμούν να κάνουν στο μέλλον. Ανταλλάσσοντας τις ιδέες τους στην τάξη, οι μαθητές θα επωφεληθούν ο ένας από τον άλλο, όπως και η κοινότητα της τάξης στο σύνολό της.

Οι μαθησιακές διαδικασίες θα γίνουν πιο ισχυρές και αποτελεσματικές αν οι μαθητές γνωρίζουν γιατί και για ποιον λόγο μαθαίνουν συγκεκριμένες πληροφορίες, έννοιες και κατηγορίες, δεξιότητες ή τρόπους και

